National Library of Israel

רבד, 18.03.1938, page 15

שירה אנגלית מגבעת ברנר

Brand Plucked from the Fire, by Jessie Sampter, Philadelphia, Jewish Publication Society of America 1937. 212 pages.

מדי פעם בפעם תמצאו בפינת שבעתון עברי, שיר קטן מתורגם, ולתתי מתו: ישע. החרוזים העבריים האלה פשוטים ונאמנים הם, ומורגש בהם קצת רוחק ביטוי, ובשל־כך הם יקרים יותר. עתים הם מוצלחים עד שגם יד עורך חוצפן לא תעיז לגנוע בהם. הרי בית אחד מתוך שיר תרגומים שנתפרסם ב„הרואה":

עָשָׂר לִי וְאָפֵר לִי,
הִשְׁגַּתִּים בִּישָׁר לִי:
מִשְׁמֶלָה. מִסְגַּרְיָה,
סַנְדְּלָרִיָּה, גַּפְרִיָּה
פַּרְדֵּס גַּנָּה, רֶשֶׁת, לוּל —
נִיב־עָטָל וּפְרִי־שָׁפוֹל

מָה אֶכְפַּת לִי וְלֹא אֶכְפַּת
אִם אָגוּר בְּאֹהֶל קֶט.

(מתוך „שיר הקבוצה")

ישע היא אשה קטנה, בעלת פנים קטנטנים, שחרחורים, כעוטרים שער מלבון, ועינים נוצצות כשל צפור. מקום שבתה — גבעת ברנר, ושם בוננה בית תבראה צמחוני. לקורא העברי חדשה היא, ואולם לקורא העתונות היהודית בלשון אנגלית הריהי ידועה מאז בשיריה הלאומיים ובתיאוריה מחיי הארץ. אמריקאית בת אמריקאים מכמה דורות, נמשכה אל הישראליות, דבקה בציונות, ולבסוף נצמדה אל השפה העברית, והשרישה בארץ.

שיריה העבריים, רוקא מפני שנולדים הבליה בלידתם ומשום תינוקיות בביטוי שלהם, תנגיים הם. אבל אורה, כי באנגלית לא צפיתי לתרשות ממנה, מאחר שדרכה בה סלולה מכבר. והנה פתחתי את ספרה החדש „אור מצל מאש", נאורו עיני. דומה, כי מסגנ עם הארץ, התרענגה שירתה. בשבחה הזחירות המרבאנית במשקל והרוז, נתערערו התימות הישנות והמקובלות, וכולדו דברים חדשים ומזחירים כמו תפלניות אשר בארמת הכרמים, רוקרניים כמו האבנים המלפינות הזרועות על גבעות ירושלים, מקשקשים בעליצות כמו מכונת החשקאה וכמו נביעת טוריה בטרשי הגליל, וזרמים ומתפתלים כשלוו ליות הגשמים בשרון, בסתיו.

לא אפתח עמודעמודתיים, ואין שירה היה טקרה מימית. בתרגומה נוסעת „שירת תורה", תרגומיה נזרקים כלאחר יד ובטרוחק זה מזה, ואני אולנ החרר זים בתרגומי החיפוז:

הוי רוּחַ מְטַהֵר. מַצְלִיף פְּנֵי הָאֲדָמָה.
רוּחַ מַכִּיא גְּשָׁמִים הַמִּישָׁךְ נְצָנִים לִפְרִיחָתָם
מַה מִּתְכּוֹנֵן וְתִצְעַק כְּמוֹ אִשָּׁה בְּצִירֶיהָ,
וְקוֹל נְצָהוֹן עָף וְצוֹלֶלֶת מִתּוֹךְ דַּי־יַי שֶׁלָּךְ
קְצָצֵדִי עֲנָק וְעֵינַיִם זוֹרְמוֹת תְּסַלֵּךְ
הָלוּךְ וְמָרוּם שַׁעֲרוֹתֶיךָ. דְּגוּשְׁמוֹת פְּלִי עָפָר
הִרְמֹס הָאֲדָמָה; קְלוּחֶיהָ מִתְנַפְּצִים וְשוֹטְפִים
וְתֵנִי דִיצָה מְבַקְּעִים אֶת קְלִפָּתָה.

עָמֹק בֶּעָפָר הִנָּצֵץ יָרֵךְ הַשִּׁיפְעוֹת.
עָמֹק בְּזֶהֶם חוֹדֶרֶת נִשְׁמָתְךָ הַמְקֻרֶרֶת,
וְחֶשֶׁק נוֹצֵץ נוֹלֵד מִתּוֹךְ מַאֲוָה אֲפֵלָה.
פְּתַח אֱלֹהִים לְרַוָּחָה אֲרֻבּוֹת הָרָקִיעַ!
הַמְּבוּל הוֹרֵס — הַמְּבוּל חוֹזֵר וְיוֹצֵר!
צַד אֶגֶה יָאֵבֵק אֵל עִם אָדָם מִתּוֹךְ צַעַר!
בּוּאָה. יוֹרֶה מַרְפֵּא. הָבֵא קְשָׁתוֹת קַמְרָפֵא
מְצוּקָתֵנוּ!

הוֹי מַעֲרָב חָנוּן. דּוֹי מַעֲרָב בּוֹכֶה הַנָּם,
בּוֹאָה אֶל הַמִּזְרָח הַשּׁוֹכֵב צִירוּם־עֲרָיָה,
אֶל הַמִּדְבָּר הַחֵוֵר הַכָּלָה אֶל גְּשָׁמֶיךָ,
אֶל הַיָּם הַצּוּצָק־צוֹצֵק, הַגּוֹעֵשׁ־גּוֹעֵשׁ.
בּוֹאָה. טַס. אוֹרִיר, עֲטוּף־עֵיצִים.
נִשֵּׁק הָעִפְעָפִים, צְרוּבוֹת עָפָר וָשֶׁמֶשׁ,
עַד יָצְאוּ כָּל בַּקְּעָה, פְּרִי עַל עֵץ,
וְצַל כְּרוּמֵי־סֶלַע פְּרָחִים יִתְהוֹלְלוּ, יָרוּצוּ.

חביבים בוכבים על המשוררים האנגלים. באה משוררת זו ומזמרת לא על בוכב כי אם על ברוב־ינינה פשוט, לבוש־עלים, בהירי וקריר, שהיא קוטפתו לפתו־ערבית, והוא פלא לא פחות מעיש, נושא לפידו בליל־פברואר מעל חומת־התצר לבשר האביב.

חגי אדמה וחגי שמים ותורת אהבה מזרמים באלו השירים. אבל צמיחה והוד־יקום ואהבת־אדם אינם ממעטים את חובת העמלים לחגן על עצמם בפני אה טועה, והיא פונה אל בן מדבר אשר נפל חללו „הנו את, אחי, בעצם ידי הרגתיך, ולשם עצה קדושה, שפכתי דמיך על הארץ, אח, אחי, אינני מבינה: למען שמיר את מצוות האלהים, עלו לעבור על מצוות האלהים". במקום אחר היא אומרת: זו אמבטיתהדם שיחודים וערבים הם שותפים בה, הם חוטאים בה יחד: בשונג או במזיד, מחייבת את שניהם לעבוד יחדיו לעתיד, חוטא עם חוטא יחדיו, למען חרות אשר נפח אלהים באף־האדם בימי בראשית.

בין השירים, ישנן זמירות כן תחווי הארץ־ישראלי בעתות־שלום, כגון „ריקוד המשרתת התימנית" וצליל הפטיש המונף בתוקף ופזיזות בידי סתת טיר", בשביל להשקיט הבאב בעצמותיו; אף ישנו מדור מחיי הגולה ומנעמוים על ירושלים־של־חזון ותוקה. נמצאים גם חרוזים אינטימיים, שהם שייבים ללב המשוררת לבחה. ואחד מאלה, רבי אמונה, אלביש אני עברית:

יפי זֶה אֲשֶׁר לַלֵּיל,
יפי ניד־יד. דבר־פה ושיר
וְכָל עָמֹק וְכָל יָקָר —
הַהוּא לֹא יִמְצָא שְׁבִיל אֶל אוֹר מִצַּד?
אֲשֶׁר כָּמוֹס עָכְנוּ זְמַן כּוּ בַּבִּיר,
הַבְּכִנְפַּיִם לֹא יִסְעָר?

אֵין סוֹד שֶׁל אַהֲבָה. אֵין מִלָּה
עֲמֻקָּה מִשֶּׁפֶךְ־פֶּה. אֵין רָחוּק, קָדֹשׁ,
אֵין הוֹד בֵּין שָׁנַיִם מְלֻחָשׁ,
אֵין בְּאֵר־דָּמָה מַאֲפִילָה
בְּמֶתֶר שְׁלוֹת לֵב סָתוּם.
וְלֹא תִזְרֹם הַחוּצָה. יְבָרֵךְ
תֵּבֵל כֻּלָּה בְּחֵן עָנֵג. חָרֵד.
בִּפְרִי מָתוֹק לְחֵךְ;
אֵין טַל יוֹרֵד עַל אֶרֶץ, וְלֹא נִפְרָה מָאוֹם
אֵין אַהֲבָה. וְלֹא תֵלֵד.

אברהם רגלסון